

УДК: 291.4

Крупник Я.Г., доцент ©*Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З.Гжицького***ВИХОВАННЯ ДОБРОГО ХАРАКТЕРУ ЗА АПОСТОЛОМ ПЕТРОМ**

У статті розглядаються основні аспекти виховання доброго характеру на основі соборних послань апостола Петра.

Ключові слова: Бог, Ісус Христос, Святий Дух, апостол Петро, людина, віра, добро.

Бог усе створив «добрим» [пор.: Бут. 1, 31]. За свідченням Святого Письма, зло з'являється пізніше – через відкинення добра. Зло не виникає як нова дійсність, «не існує зла за природою і ніхто не є злим від природи, оскільки Бог не є творцем зла» [3]. Воно є обмеженням і спотворенням уже існуючого (...). Внаслідок гріхопадіння у світ входить зло, яке Бог допускає задля покаяння і навернення людини (...) [2, п. 141].

Створена доброю, людина мала поступово досягати досконалості. Ось чому святий Іриней порівнює райський стан першого Адама з невинністю дитини (...). Зростати до другого Адама – Христа – це приймати благодать Святого Духа аж до постійного перебування в ній (...) [2, п. 126].

Таке зростання людини від образу до подоби Божої є особовим зростанням, яке відбувається у вільному спілкуванні людини з Богом (...) [2, п. 125]. Зрозуміло, це досягається через Євангелію [пор.: 2, п. 40] – «вона бо – сила Божя на спасіння кожному, хто вірує [Рим. 1, 16]» – у Церкві, що є місцем зростання людини у святості, дарованій благодаттю Святого Духа. Адже, Христос Господь, перед вознесінням на небо, доручив апостолам, щоб Євангеліє, яке Він сповнив та власними устами сповістив, вони проповідували усім як джерело всієї спасенної правди і всякого морального правила: «Ідіть, отже, і зробіть учнями всі народи: хрестячи їх в ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа; навчаючи їх (...) [Мт. 28, 19]; (...) проповідуйте Євангелію (...) [Мк. 16, 15], (...) покаяння на відпущення гріхів (...) [Лк. 24, 47; пор.: Йо. 20, 23], (...) і будете моїми свідками (...) аж до краю землі [Ді. 1, 8]».

Будівничий Церкви – Христос – дав «ключі Небесного Царства» Петрові, заявивши йому – «(...) що ти на землі зв'яжеш, те буде зв'язане на небі; і те, що на землі розв'яжеш, то буде розв'язане й на небі» [Мт. 16, 19]. Приймавши цю духовну настанову, верховний апостол Петро, після зіслання Святого Духа, започатковує першу громадку християн – єрусалимську Церкву. Згодом він передав її під провід апостола Якова, а сам подався в Антіохію, звідтіль, через Малу Азію, дістався до Риму.

З Риму апостол Петро, під час Неронового переслідування, написав два коротенькі послання до Церков Малої Азії, які зазнали були жорстоких

переслідувань. Щоб підбадьорити й заохотити вірних до витривалости, апостол нагадує їм про Страсті Ісуса Христа і повчає, що переслідування – це іспит віри, конечна проба, щоб виявилось, хто достойний великого дару віри, а хто ні [1].

Початок вчення верховного апостола Петра ми знаходимо у Діяннях апостолів, вже у першому розділі, де зазначені ті події, коли після Вознесіння Христового молода християнська спільнота в Єрусалимі у горниці пильно й однодушно перебувала на молитві, й вже за тих днів «зібралось їх разом яких 120» [пор.: Ді.1, 14-15]. Й уже невдовзі апостол Петро, сповнений Святим Духом, серед великої юрби побожних людей підіймає свій голос про Ісуса Назарянина, якого було вбито «руками беззаконних», і якого «Бог воскресив, порвавши пута смерті» [пор.: Ді.2, 23-24]. І на цю жагучу й безстрашну промову відбувається, буквально, чудо. «Ті ж, що прийняли його слово, охрестились, і того дня до них пристало яких три тисячі душ» [Ді. 2, 41]. Безперечно, це стається під дією Святого Духа, але й також через свідчення самого Петра, його знання Святого Письма [пор.: Ді. 1: 16, 20; 2: 16-21, 25-31, 34-35], а також силу слова патріярха Давида, які й стали словами промови апостола Петра.

Сила слів Петра – це продовження вчення Ісуса, який заявив апостолам: «Коли ви перебуватимете в моїм слові, ви дійсно будете учнями моїми і спізнаєте правду, і правда визволить вас» [Йо. 8, 31-32]. «Я – двері. Хто ввійде крізь мене – спасеться» [Йо. 10, 9].

Ще у тих часах Симон Петро промовляв до Ісуса: «Господи, а до кого ж іти нам? Це ж у тебе – слова життя вічного! Ми й увірували й спізнали, що ти – Божий Святий» [Йо. 6, 68-69]. Й апостол Тома запитував: «Господи, не знаємо, куди ти йдеш. І як нам знати твою путь?» [Йо. 14, 5]. А Ісус до нього: «Я – путь, істина і життя! Ніхто не приходить до Отця, як тільки через мене» [Йо. 14, 6].

І не тільки через покликання, але й великий життєвий досвід, у першу чергу страждань й глибоких душевних переживань, можна так заявити про Господа: «Ти дав мені дороги життя знати; сповниш мене радощами перед твоїм видом» [Ді. 2, 28]. А ще перед цим промовляє Петро словами Давида: «Я бачив Господа передо мною завжди, бо він у мене по правиці, щоб я не захитався. Ось чому звеселилось моє серце і зрадів мій язик. До того й тіло моє відпочине в надії. Бо ти не залишиш душі моєї в аді і не даси твоєму святому бачити зітління» [Ді. 2, 25-27].

Саме у цих словах [Ді. 2, 25-28] концентруються Божі чесноти, які стають справжніми християнськими чеснотами, а саме – віра, надія, любов, що служать, можна сказати, серцевиною людського характеру, охарактеризувати який можна як добрий характер. Цей добрий характер насправді робить людину доброю, милосердною, люблячою. У цьому ми переконуємося із вчення апостола Петра, висловленого у його посланнях.

Насамперед, слід звернути увагу на те, як Петро, апостол Ісуса Христа, прославляє Отця Небесного. Найперше, він благословляє Бога і Отця Господа нашого Ісуса Христа за велике милосердя, виявлене у відродженні нас до живої надії через воскресіння Ісуса Христа з мертвих, до спадщини, збереженої для

нас на небі [пор.: I Пт. 1, 3-4]. Називає Бога довготерпеливим, який не хоче, щоб хтось загинув, лишень щоб усі прийшли до покаяння та спаслися [пор.: I Пт. 3, 20; II Пт.: 3, 9; 3, 15]. Говорить про справедливість Божу, що виявляється через Спаса Ісуса Христа та віру [пор.: II Пт. 1, 1], бо Господь знає, як визволити побожних від спокуси, а неправедних тримати на день суду [пор.: II Пт. 2, 9], коли День Господній прийде неочікувано [пор.: II Пт. 3, 10] і настане нове небо і нова земля [пор.: II Пт. 3, 13].

«Бо настав час починати суд від Божого дому (...)» [I Пт. 4, 17], а ті, «які страждають з Божого зізволеньня, нехай у добродійності довіряють вірному Творцеві свої душі» [I Пт. 4, 19]. «А Бог усякої благодаті (...) удосконалить, утвердить, зміцнить, утривалить. Йому слава і сила по віки вічні! Амінь» [I Пт. 5, 10-11].

Прославляючи Творця, верховний апостол Петро ставить особливий наголос на добродійності і заявляє, що така бо воля Божа, щоб ми творили добро [пор.: I Пт.: 2, 15; 3, 11], «бо очі Господні на праведних, і Його вуха звернені до їхньої молитви (...)» [I Пт. 3, 12]. І сам закликає нас добро чинити [пор.: I Пт.: 2, 12; 2, 20; 3, 11; 4, 19] й добро оберігати [пор.: I Пт. 3, 13]. Водночас заявляє, що добродійці, дійсно, заслуговують на похвалу [пор.: I Пт. 2, 14], а хто служить один одному, тих називає добрими домоуправителями різноманітної Божої благодаті [пор.: I Пт. 4, 10]. Визнає, що і пани можуть бути добрими та лагідними, а не тільки прикрими [пор.: I Пт. 2, 18].

Таким чином, у повчаннях верховного апостола Петра ставиться особливий акцент на добро, тобто добровільне обрання Бога й перебування з Ним. Адже, у змаганні між добром і злом остаточно перемає добро, уособлене в потомстві жінки. Запорука цієї перемоги впливає не з людських зусиль, а з Божого Слова, даного в Обітниці [2, п. 160]. Тому й зауважує апостол Петро, ототожнюючи добро із справедливістю: «Та й хто вам заподіє лихо, коли ви стали ревнителами добра? Бо коли і страждаете за справедливість – ви щасливі!» [пор.: I Пт. 3, 13-14].

Він закликає не боятися погроз і не тривожитися, а Господа Христа святити у своїх серцях, і завжди бути готовим дати відповідь кожному, хто цього вимагає, «однак із скромністю та острахом, маючи добру совість, щоб, власне, тоді, коли вас обмовляють, були осоромлені ті, які вчиняють наклепи на вашу добру в Христі поведінку» [пор.: I Пт. 3, 14-16]. «Ліпше бо, - коли така вже воля Божа, - страждати, робивши добро, ніж зло творивши» [I Пт. 3, 17].

Ось де вершина повчань верховного апостола Петра. Тут, мов у дзеркалі, відбивається утверджена віра Петра, блаженна надія на Господа, й любов щирого серця апостола – доброго пастиря до своїх вірних. Нагадуючи їм про Страсті Ісуса Христа, й запевняючи спасіння через хрищення, верховний апостол для вірних просить доброго сумління у Бога через воскресіння Ісуса Христа [пор.: I Пт. 3, 21], «щоб решту часу жити, в тілі, не за людськими похотями, а за волею Божою» [I Пт. 4, 2]. «Будьте мудрі й тверезі, здатні до молитов. Насамперед майте велику любов один до одного, бо любов силу гріхів покриває! Будьте гостинні (...). Служіть один одному (...). Говоріть лише у

глузді Божих слів, служить лише у душі тієї сили, яку дає Бог через Ісуса Христа, якому слава й сила по вічні віки! Амінь» [I Пт. 4, 7-11].

Наголошуючи на вихованні доброти, а, рівночасно, й добрих рис (характеру), треба зазначити, що апостол Петро не забуває, а навіть підкреслює особливу роль доброї науки – пророчого слова. Однак, категорично заявляє, що «ніяке в Письмі пророцтво не припускає особистого тлумачення, бо (...) промовляли святі люди від Бога» [II Пт. 1, 19-21]. Разом з тим, остерігає від лжевчителів, які ведуть погубні ересі й спокушають людей іти «слідом за їхньою розбещеністю, і через них дорога правди буде зневажатися (...), оманними словами торгуватимуть вони вами» [пор. II Пт. 2, 1-3].

Бажаючи вірним збільшення благодаті і миру через спізнання Бога й Ісуса, Господа нашого, апостол Петро закликає докладати усіх старань і зрощувати у вірі чесноту, а в чесноті – пізнання, у пізнанні – стриманість, у стриманості – терпеливість, у терпеливості – побожність, у побожності – братолюбство, в братолюбстві – загальну любов. «Бо якщо це буде у вас, і буде у вас його багато, то воно не залишить вас без діла й без плоду для глибшого пізнання Господа нашого Ісуса Христа» – робить таке заключення апостол [пор.: II Пт. 1, 1-8]. Ось де еволюція духовності людини із добрим характером!

Отже, із послань верховного апостола Петра, які були написані для вірних у час важких випробувань, ми й сьогодні можемо почерпнути живу науку, у всій її повноті, що потрібна нам для духовного зростання. Ця наука представлена у духовному, науковому й практичному аспектах.

Духовний аспект виховання доброго характеру акцентує на Божій волі у творінні добра. Науковий аспект наголошує на добрій науці – дорозі правди, яка веде до спасіння. Практичний аспект вказує на виховання доброго характеру людини, який необхідний для виконання добрих діл, що, незважаючи на випробування, потрібно робити постійно.

Література

1. Святе Письмо Старого та Нового Завіту /Пер. о. Іван Хоменко, 3-го ЧСВВ. – В-во Отців Василіян: «Місіонер», 2007.
2. Катехизм Української Греко-Католицької Церкви: Христос – наша Пасха /Синод УГКЦ. – Львів: «Свічадо», 2011. -336 с.
3. Василій Великий. Про те, що Бог не є винуватцем зла. У кн.: Гомілії /Пер. з давньогрецьк. Л.Звонської. – Львів: Свічадо, 2006. -312 с.
4. Лозниця В.С. Психологія і педагогіка: основні положення. –К.: «ЕксОб», 2003. -304 с.
5. Психологія /Ю.Л.Трофімов, В.В.Рибалка, П.А.Гончарук та ін.; За ред. Ю.Л.Трофімова. –К.: «Либідь», 2003. -560 с.

Summary

Krupnyk Ya.G.

*Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies
named after S.Z. Gzhytskyj*

**UPBRINGING OF GOOD CHARACTER BY APOSTLE PETER'S
DOCTRINE**

*The article deals with the main aspects of good human character upbringing
based on the Apostle Peter's doctrine.*

Key words: *God, Jesus Christ, Spirit Saint, Apostle Peter, human, good.*